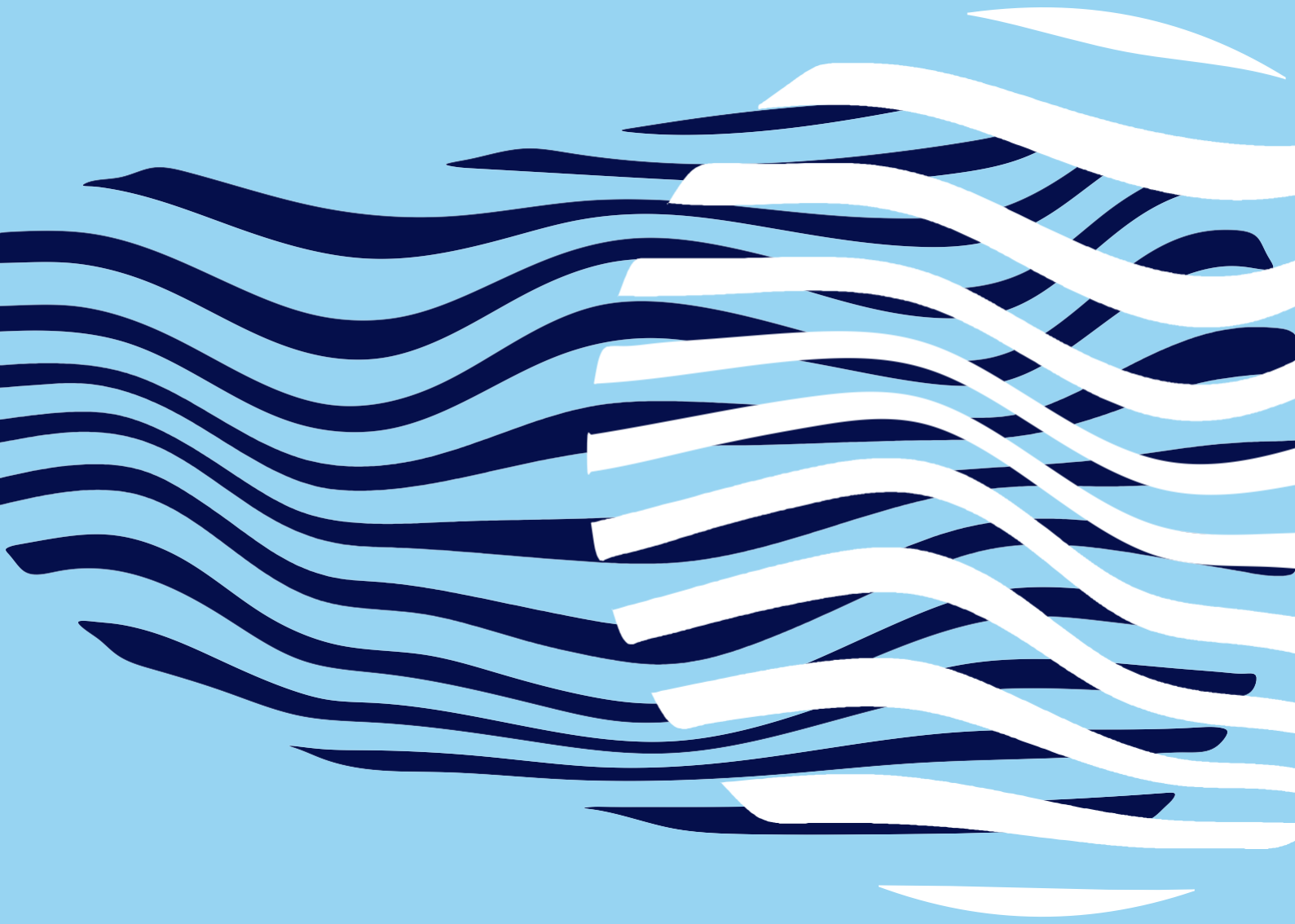
Annual Conference 2026

Hope MANIFESTO

#HISTORYANDHOPEMANIFESTO

EuroClio

HOUSE OF EUROPEAN HISTORY

An initiative of the European Parliament

O tem manifestu

Hiša Evropske zgodovine in Evropska zveza učiteljev zgodovine (EuroClio) sta v sklopu 32. letne konference EuroClio 2026 z naslovom *Zgodovina in upanje: z učenjem do sprememb* pripravili sodelovalne prostore za razmislek in izmenjavo mnenj o letošnji temi. Na pobudo Hiše evropske zgodovine in na podlagi številnih prispevkov, zbranih na „zidu upanja“ (kronološkem prikazu, ki ga je pripravila zveza EuroClio) ter v participativnih delavnicah in pisnih razmislekih med konferenco, je bil pripravljen sklepni manifest, tako imenovani **manifest upanja.**

Manifest združuje razmisleke, izkušnje in zaveze približno **250 učiteljev zgodovine**, ki so v strukturiranem participativnem procesu med konferenco prispevali k njegovemu razvoju.

Je kolektivni izraz skupnosti učiteljev in profesorjev zgodovine in skupna referenčna točka za širši dialog. Zakoreninjen je v poklicni praksi in oblikovan z izmenjavo idej, namenjen pa predvsem pedagoškim delavcem in učencem po vsej Evropi in širše. Posreduje se tudi institucijam in organizacijam, ki se ukvarjajo z vprašanji demokracije, izobraževanja in socialne kohezije.

Zasnovan je bil kot kolektivno besedilo učiteljev o vlogi poučevanja zgodovine v obdobju negotovosti. Njegov namen je v jedrnati in dostopni obliki izraziti, kako pedagogi razumejo prispevek poučevanja zgodovine h kritičnemu razmišljanju, demokratičnemu življenju in pluralnosti mnenj, prav tako pa poudariti vlogo upanja kot smiselne pedagoške usmeritve.

Z različnimi dejavnostmi je bilo mogoče zajeti širok spekter praktičnih vidikov, pomislekov, želja in zavez udeležencev konference.

Uredniški odbor, sestavljen iz desetih učiteljev prostovoljcev, je te prispevke združil in jih skladno umestil v končno besedilo. Poskrbel je za jasnost, uredniško doslednost in zvestobo kolektivnemu procesu, iz katerega izhaja manifest.

Uredniški odbor

Podpis članov uredniškega odbora

Emer Shanahan

Juraj Varga

Wouter Smets

Kamila Ropero

Mirela Sakej

Sérgio Neto

G.Rósa Eyvindardóttir

Jordi Van den Hoven

Lejla Čaušević

Sinead Fitzsimons

Manifest upanja

Poučujemo z različnih zgodovinskih vidikov, a se soočamo s skupnimi izzivi

Naše učilnice po vsej Evropi in širše oblikujejo različni spomini, konflikti, molki in politični konteksti. Poznamo veliko načinov poučevanja o preteklosti, življenja v sedanjosti in razmišljanja o prihodnosti. Vsak učitelj zgodovine poučuje z določenega vidika, ki ga izoblikuje okolje, v katerem živi. To je pomembno, saj se zgodovina nikoli ne poučuje zunaj konteksta. So pa izzivi, s katerimi se soočamo, čedalje bolj skupni.

„Težko je v svetu, v katerem je toliko trpljenja in nepravičnosti, ohraniti upanje in ne začutiti strahu, hkrati pa si neizmerno želeti sprememb (in biti njihov del).“

Javna razprava zunaj učilnic je pogosto razdvojena, individualizem lahko oslabi občutek skupnosti, demokratičnih vrednot pa ni več mogoče jemati za samoumevne. A zgodovina prav tako kaže, da so se pravice, svoboščine in oblike solidarnosti pridobile skozi čas ter jih je mogoče zaščititi, znova preučiti in obnoviti. Učenci odraščajo ob družbenih omrežjih, napačnih informacijah in umetni inteligenci, kjer utegne biti težko oceniti avtoriteto, preveč vsebin pa lahko povzroči zmedo, utrujenost in nezaupanje. Sistemski rasizem, nepravičnost, medgeneracijske travme ter nerešene družbene napetosti in vojne vplivajo tudi na to, kako so mladi povezani z zgodovino, institucijami in med seboj.

Zgodovino je mogoče zlorabiti. Proti temu se borimo v učilnicah ter kot skupnost učiteljev in pedagogov.

V učilnicah se te teme pojavljajo v vprašanjih, čustvih, dvomih, odporu, molku ali nezainteresiranosti učencev, pa tudi v njihovi radovednosti, občutku za pravičnost, digitalnem znanju in želji razumeti svet, v katerem živijo. Učenci v šole prinesejo tisto, kar so slišali v družinah in skupnostih ali zasledili v medijih in na spletu, pa tudi vprašanja o dediščini in identiteti: kar je podedovano, kar se deli, kar se izpodbija in kar se vsaka generacija odloči ohraniti ali spremeniti. Ti trenutki so lahko težavni, a obenem ponujajo tudi priložnost.

Ta čustva ne morejo in ne smejo biti ločena od izobraževanja o zgodovini. So del resničnosti, v kateri se poučuje zgodovina.

Kaj pomeni upanje v današnjem poučevanju zgodovine

Upanje lahko pomeni različne stvari, odvisno od okoliščin, izkušenj in jezikov. Za učitelje zgodovine ne more ostati abstraktna beseda. Upanje za nas ni zgolj optimizem. Ni prepričanje, da se bodo stvari preprosto izboljšale.

Zunaj učilnice lahko upanje razumemo kot sposobnost zaščite našega socialnega kapitala, ohranjanja odpornosti naših družb, premagovanja težav in kljubovanja obupu. Temelji na vrednotah, kot so solidarnost, človekove pravice, pravičnost, vključenost in odgovornost. Daje energijo, motivacijo, zagon in smisel. Ljudem pomaga, da še naprej iščejo rešitve, tudi kadar so spremembe počasne, negotove ali težavne.

V učilnici postane upanje praksa. Je orodje za spremembe.

Kot učitelje zgodovine **nas vodi potreba po vzpostavitvi zaupanja**: zaupanja v to, da bodo učenci kos kompleksnosti in da bodo preizpraševali diskurz. Brez tega ne moremo načeti zgodbe o težavnih poglavjih zgodovine, imeti nasprotnih mnenj ali pomagati učencem pri presojanju občutljivih diskurzov. Zaupanje ne pomeni udobja ali soglasja. Ustvarja pogoje, v katerih se učenci počutijo spoštovane in začnejo zaupati v svoje sposobnosti – zdaj in v prihodnosti. Pomaga jim, da dialog nadaljujejo kot dejavni svetovni državljani in tako prispevajo k odprti in zaupanja vredni družbi onkraj učilnice.

Zgodovinska učilnica je poseben prostor, kjer se lahko vadi upanje, saj poučevanje zgodovine že samo po sebi prinaša možnost upanja. Kaže, da svet ni bil vselej tak, kot je zdaj. Da so se družbe spremenile, da so ljudje ukrepali, da se je kljubovalo krivicam, da so se uveljavile pravice, da so se skupnosti obnovile in da se je diskurz spremenil.

Zato upanje ni nekaj, kar bi se v poučevanje zgodovine dodalo kot zunanji element, pač pa je že sestavni del dela učiteljev zgodovine. Opaziti ga je v načinu, na katerega učencem pomagamo pri prehodu iz pasivnih opazovalcev v aktivne državljane, krepimo njihove sposobnosti kritičnega razmišljanja in jih spodbujamo, da preidejo z besed na dejanja.

„Upanje razumem kot radikalno dejanje [...] Upanje razumem kot odločitev in zavezo, nekaj, česar se hkrati oklepamo in prenašamo na druge.“

Za učence bi moralo biti upanje orodje za razumevanje in ukrepanje.

Pomaga jim povezati preteklost s sedanjostjo, podvomiti o ustaljenem ter si predstavljati in razumeti, da so lahko stvari drugačne. Učenci ne pridobivajo le znanja. Prinašajo vprašanja, izkušnje, čustva, digitalne veščine in različne poglede na svet. Upanje raste, če se ti prispevki jemljejo resno in postanejo del učnega procesa.

Za učitelje zgodovine je upanje zato odgovornost in praksa: način poučevanja, ki podpira razumevanje, delovanje, skupnost, demokratično udeležbo in možnost

sprememb.

Upanje pri poučevanju zgodovine

Upanje se udejanja v vsakdanjem poučevanju zgodovine: v temah, ki jih predlagamo, gradivu, ki ga izberemo, vprašanjih, ki jih postavljamo, zgodbah, ki jih delimo, molkom, ki ga preiskujemo, in prostorih, ki jih ustvarjamo, da lahko učenci razmišljajo, govorijo in sodelujejo.

Viri, dejstva in dokazi so pri tem delu osrednjega pomena. Fotografije, predmeti, ustna pričevanja, zemljevidi, arhivi, imena ulic, muzejski prikazi, lokalne sledi zgodovine in digitalni dokumenti učencem pomagajo, da se za trenutek ustavijo in podrobneje preučijo zadevo. Naučijo se vprašati, kdo govori, kaj je dejstvo, kaj je mnenje, kaj manjka in kaj je mogoče vprašati. Te spretnosti so pomembne tudi drugod, ne le pri pouku zgodovine.

Nekatere od teh zgodb so medgeneracijske. Učence povezujejo z otroki, odraslimi in starejšimi iz preteklosti in sedanjosti. Spominjajo nas, da zgodovina govori tudi o tem, kar je podedovano, kar se prenese in kar se vsaka generacija odloči ohraniti ali spremeniti.

Pri poučevanju je ključnega pomena, da dopuščamo več vidikov. Z različnimi zornimi koti, primerjavo diskurzov in preizpraševanjem prevladujočih, nacionalnih, kolonialnih ali evrocentričnih pogledov učencem pomagamo razumeti, da zgodovina ni ena sama zgodba. Iščemo glasove, ki jih v učbenikih ni, in sprašujemo, kaj je bilo utišano, spregledano ali skrito. S tem zgodovina ni enostavnejša, je pa bolj poštena.

Upanje potrebuje tudi prostor za nesoglasja. Ne zahteva, da so vsi složni, zahteva pa dovolj zaupanja za težavne pogovore. V pogovorih, razpravah in zdravih konfliktih lahko učenci konstruktivno poslušajo, zagovarjajo, dvomijo, primerjajo dokaze in se srečujejo z različnimi razlagami, ne da bi nesoglasja spremenili v sovražnost.

„Brez trenja ni uvida. Upanje zato ne pomeni izogibanja napetostim, temveč zaupanje, da lahko spori privedejo do povezovanja [...], da bi si skupaj zamislili pravičnejšo prihodnost.“

S sodelovanjem se učenje spremeni v delovanje. Ko učenci postavljajo lastna vprašanja, raziskujejo, razpravljajo, soustvarjajo, se pridružijo študentskemu svetu, oblikujejo projekt, govorijo z drugimi ali povežejo učilnico s svojo skupnostjo, preidejo od poslušanja k prevzemu dejavne vloge. Začenjajo se dojemati ne le kot učenci zgodovine, temveč kot ljudje, ki so njen del in jo lahko sooblikujejo.

Neizogiben del poučevanja so tudi čustva. Zgodovina lahko vzbudi strah, jezo, žalost, odpor, empatijo, nelagodje in skrb. Ta čustva so lahko, če jih ne sprejmemo, ovira za učenje, če pa jih sprejmemo in obvladamo, so za učenje bistvenega pomena. Čustva ne morejo nadomestiti dokazov. So nesporen del kritičnega razmišljanja.

Učencem pomagamo, da razumejo, kaj čutijo, da prebrodijo ta občutek in da preidejo z odziva na razmislek.

Domišljija odpira prostor za upanje. Učenci lahko z igranjem vlog, simulacijami, umetniško refleksijo, v prihodnost usmerjenimi vprašanji in učenjem na podlagi iger dejansko doživijo kompleksnost, namesto da bi o njej samo poslušali. Zavzamejo lahko različna stališča, se srečajo z dilemami, preizkusijo odločitve in vidijo, da sedanjost ni nespremenljiva. Pri ocenjevanju učenja je mogoče poseči tudi po ustvarjalnosti. Učencem lahko pomaga, da povežejo znanje s čustvi, in jim pokaže, kako razumejo, občutijo in tolmačijo zgodovino.

Učitelji smo odgovorni tudi za nadaljnje učenje, dejavno refleksijo in ohranjanje radovednosti. To pomeni, da moramo podvomiti o svojih pedagoških metodah, čustvih, predsodkih in stereotipih. Od učencev ne moremo zahtevati, da se spoprimejo z nelagodjem, kompleksnostjo in težavno zgodovino, če sami nismo sposobni storiti tega.

Upanje lahko raste tudi zunaj učilnice, in sicer v muzejih, arhivih, spomenikih, javnih prostorih, naravi, lokalni dediščini, razstavah, terenskem delu in obiskih. Srečanja s kraji, artefakti in ljudmi omogočajo, da zgodovina postane oprijemljiva. Učencem pomagajo pri povezovanju in poglobljenem ocenjevanju dogodkov, predmetov, spominov in sedanje resničnosti.

Kako nastaja upanje

„Upanje ni preprost občutek, temveč strokovno stališče, ki priznava kompleksnost preteklosti in hkrati dopušča možnost preobrazbe, neločljive povezane z izobraževalnimi procesi"

Ne moremo vsi poučevati na enak način. Naše okoliščine, učni načrti, viri in svoboščine se razlikujejo. Nekatere prakse so v naših učilnicah že uveljavljene. Druge so le želje. Za nekatere potrebujemo več časa, podpore, poguma in enotnosti.

To srečanje, na katerem se na temo zgodovine in upanja sestane skupnost strokovnjakov, je več kot konferenca. Je priložnost za sodelovalno razmišljanje, trenutek, da črpamo iz naše skupne realnosti, spoznamo naše razlike in oblikujemo skupno zavest o tem, kaj lahko poučevanje zgodovine danes omogoči.

Širše gibanje, ki mu pripadamo, je za zaprtimi vrati učilnic zlahka izgubiti izpred oči. Ta srečanja ponujajo odprt in pošten prostor, v katerem se lahko učitelji iz vse Evrope in širše (znova) povežejo, izmenjajo prakse in se spomnijo, zakaj počnejo, kar počnejo.

Ta manifest je naša skupna usmeritev k upanju kot praksi poučevanja zgodovine. Je skupna zaveza, da bo učilnica postala kraj, kjer se o upanju ne bo le razpravljalo, pač pa bo tudi nastajalo.

Wall of HOPE

Zid upanja je kronološki prikaz, na katerem so udeleženci z osebnega zgodovinskega vidika delili spomin iz preteklosti ali obet za prihodnost na svetovni ravni. Vsak prispevek odraža trenutek, dogodek, resničnost ali čustvo, povezano z upanjem. Ta ustvarjalna interaktivna instalacija zajema več kot 120 prispevkov udeležencev 32. letne konference EuroClio na temo zgodovine in upanja.

Na zidu lahko vidimo, kakšno je v različnih trenutkih upanje in kako se poudarek spreminja skozi čas, da bi se prilagodil zahtevam posameznega obdobja. Opazimo lahko, da so vsako obdobje zaznamovale lastne rešitve, gibanja in pogum. Upanje nima meja. Lokalna izkušnja, ulični protest ali sprejetje zakona lahko odjekne in obvelja kot spodbuda na svetovni ravni. Upanje osebnim zgodbam omogoča, da postanejo iskra, ki bo zanetila kolektivni požar.

„Ženske na Finskem so dobile volilno pravico."
1906, Evropa/svet

Upanje je sredstvo za ponovno vzpostavitev zaupanja, solidarnosti in enotnosti. Najdemo ga v demokratičnem prebujanju, padcih režimov in pogumnih kolektivnih ukrepih. Upanje se kaže v izobraževanju, mladih ter vseh generacijah, ki se učijo, postavljajo vprašanja in se ne bojijo oblikovati lastne prihodnosti.

„Vsa dediščina je bila vrnjena skupnostim, ki jim je bila ukradena."
-2023, Evropa/svet

Ta interaktivni prikaz dokazuje, da zgodovina ni le zaporedje datumov, temveč niz izbir. Odločimo se, da se spomnimo protestov, pravic, napredka in znanja, ki smo ga pridobili v učilnici. Zid upanja simbolizira prepričanje, da je lahko prihodnost svetla. Pri tem nas vodijo primeri iz preteklosti, bujna domišljija in želja, da se razočaranje preobrazi v rast.

Obiščite zid upanja na spletu:
historywallofhope.eu

Hope MANIFESTO

Obiščite spletno mesto

#HISTORYANDHOPEMANIFESTO

EuroClio

HOUSE OF EUROPEAN HISTORY

An initiative of the European Parliament